

У значній частині доповідей висвітлювалися життя й діяльність визначного українського та російського вченого-археолога і мистецтвознавця Миколи Омеляновича Макаренка (1877—1938 рр.). Загальну увагу і жваві відгуки викликали, зокрема, доповіді Г. М. Шовкопляс (м. Київ, Держ. іст. музей УРСР) та д-ра іст. наук І. Г. Шовкопляса (м. Київ, ЦНБ АН УРСР) «М. О. Макаренко — видатний археолог України», д-ра геолого-мінералогічних наук Д. Є. Макаренка (м. Київ, Ін-т геологічних наук АН УРСР) «Життя на вівтар науки», В. Г. Пуцка (м. Калуга, художній музей) «Микола Макаренко у створенні наукової бази історії українського мистецтва», В. В. Вечерського (м. Київ, редколегія журналу «Пам'ятки України») «Спадщина Миколи Макаренка і актуальні пам'ятко-охоронні проблеми Роменщини», в яких всебічно висвітлювалася діяльність одного з найвизначніших археологів та мистецтвознавців України. З великим інтересом сприйняли присутні повідомлення В. І. Граба (м. Полтава, Управління КДБ Полтавської області) «Справа М. О. Макаренка», присвячене останньому періоду життя вченого. Доповідач використав унікальні епістолярні матеріали, що відтворюють картину репресій проти музейних працівників на Україні у 20—30-х роках.

Учасники конференції виступали з лекціями та бесідами перед робітниками місцевих підприємств, учнями шкіл, зустрічалися з керівництвом міськвиконкому і мали з ним розмову про стан охорони і використання історико-культурної спадщини Роменщини.

До конференції працівники Роменського краєзнавчого музею організували виставку експонатів з його фондів, що репрезентувала археологію, історію і культурне життя району з найдавніших часів до наших днів. Ювілеєві музею був присвячений спеціальний випуск роменської міськрайонної газети «Комуністичним шляхом» (1990, 21 листоп.). Заслуговує на увагу й те, що в ході підготовки до конференції були видані її програма та тези доповідей і повідомлень¹. Підготовлений до друку сектором літератури і мистецтва Експериментально-творчого об'єднання «Фонд» Сумського обласного відділення Українського фонду культури збірник тез включає в себе рідкісні фотографії, у ньому вперше згадуються численні документи, подано хроніку життя й діяльності М. О. Макаренка тощо.

У резолюції конференції, одностайно прийнятій її учасниками, відзначається внесок Роменського музею у вивчення історичної та культурної спадщини району, міститься ряд конкретних пропозицій, спрямованих на поліпшення всієї справи охорони і використання пам'яток історії та культури Роменщини.

Одержано 26.11.90.

¹ Вивчення історичної та культурної спадщини Роменщини: проблеми і перспективи: Тези доп. і повід. наук.-практ. конф., присвяч. 70-річчю Роменського краєзнавчого музею. Листопад 1990 р.— Суми; Ромни, 1990.— 83 с. — 16 іл.

М. В. Знаменська (Київ), О. В. Шевченко (Київ)

Зустріч в Інституті історії України АН УРСР з болгарським ученим, професором Г. Бояджієвим

20 листопада 1990 р. в Інституті історії України АН УРСР відбулася зустріч з директором Болгарської Енциклопедії при Президії Болгарської Академії наук, керівником групи методології та історіографії при

Інституті історії БАН, доктором філософських наук, проф. Георгієм Дяковим Бояджиевим. У зустрічі взяли участь заст. директора Інституту, голова Археографічної комісії професор, член-кореспондент АН УРСР П. С. Сохань, Головний редактор «Українського історичного журналу», д-р іст. наук, проф. М. В. Коваль, наукові співробітники Відділу історії міжнародних зв'язків України. Проф. Г. Бояджиев розповів про роботу, наукові знахідки болгарських вчених-суспільствознавців, про діяльність в нових політичних умовах редакції журналу «Исторически преглед», про творче співробітництво колективів Болгарської Енциклопедії та Української Енциклопедії. Гість поділився враженнями щодо суспільно-політичного розвитку своєї країни у сучасних умовах.

Проф. П. С. Сохань докладно висвітлив діяльність Української Археографічної комісії, зробивши наголос на нових наукових знахідках та планах й сподіваннях співробітників комісії щодо повернення національної спадщини по лінії української діаспори тощо. В дар Болгарській Енциклопедії були передані останні видання Археографічної комісії. Вчені Інституту історії України розповіли про роботу над такою науковою проблематикою, як українські емігранти в Болгарії (XIX—поч. XX ст.).

Проф. М. В. Коваль, поділившись досвідом роботи «Українського історичного журналу», зазначив, що останнім часом журнал відмовився від заполітизованої тематики і головну увагу зосередив на матеріалах, що висвітлюють нові, ще не розкриті сторінки історії. При цьому велика увага приділяється публікації документів, вміщенню статей та матеріалів зарубіжної історіографії, в тому числі дослідників української діаспори. Зустріч пройшла в діловій і дружній обстановці.

Одержано 20.12.90.

О. Д. Горбул (Київ)

Вшанування доктора іст. наук, професора П. М. Шморгуна у зв'язку з його 70-річчям

28 грудня 1990 р. колектив Інституту підвищення кваліфікації викладачів суспільних наук при Київському держуніверситеті ім. Т. Г. Шевченка відзначив 70-річний ювілей заслуженого діяча науки УРСР, доктора історичних наук, професора кафедри політичної історії Петра Михайловича Шморгуна. На засіданні Вченої Ради від імені ректорату університету ювіляра тепло привітав проректор КДУ, директор ІПК, д-р іст. наук, проф. Б. І. Корольов. Слово про життєвий і творчий шлях П. М. Шморгуна виголосив заслужений діяч науки УРСР, д-р іст. наук, проф. М. Я. Варшавчик.

Петро Михайлович народився 1 січня 1921 р. в с. Осламів Вінницького району Хмельницької області в сім'ї селянина. Після закінчення Уманського педучилища вступив до Одеського педагогічного інституту. В 1942 р. був призваний до Радянської Армії, де командував взводом, готував кадри у військових училищах. У 1948 р. П. М. Шморгун закінчив з відзнакою Київський педінститут і аспірантуру, у 1951 р. захистив кандидатську, а в 1965 р. — докторську дисертацію. В 1968 р. йому присвоєно звання професора.

Наукова діяльність П. М. Шморгуна продовжувалась в Інституті історії партії ЦК Компартії України, де в 1951—1968 рр. він працював